

DIENOS ZINIOS
1945 m. lapkričio m. 13 d.

37

ANGLU SPAUDA. XI.12. dienrasciai: 1) Anglijos pasiūlymas atomines energijos kontrolei, 2) Jugoslavijos rinkimai ir 3) pirmojo D.Karo paliaubų diena.

Savaitrasciai: 1) Atlee kelione Amerikon. Savaitrasciai raso, kad Sov.S-ga Molotovo kalba aiškiai pasisake, kad, jeigu nebus atidengta atomo bombos paslaptis, tai įvyks milžiniškas ginklavimas lektynės. Spektator raso, kad pastovia taika galima suorganizuoti tik tada, kada visu trijų didžiųjų valstybių tarpusavio santykiai bus glaudesni.

2) Atomines bombos kontrole. Labai charakteringai pasisake Economist. Laikraštis raso, kad atomines bombos sutarptautinimas ar atidavimas Sangumo Tarybos kontrolei, pavojaus nepasalina. Suzinojusios atomines bombos paslaptį visos valstybės pradės ja gaminti ir niekas negales to sutrukdyti. Taigi ~~visos valstybės pradės ja gaminti~~ tikslo nebus atsiekti, karo pavojus naudojant atominę bombą, nebus sumazejes, priešingai, net padidejes. Pagal Economist, esanti tik viena išeitis: atsisakyti nuo atskirų valstybių ir sudaryti vieną pasaulinę valstybę. Tokios vienos valstybės sudarymas yra be galo sunkus uždavinys, bet vienintelis kelias atomo bombos laikotarpyje. Visi kiti projektai pasmerkti nepasisekimui, nes jie nepasalins karo ir priartins atomines bombos panaudojimą griovimo ir naikinimo tikslams.

DIMITROVAS JAU BULGARIJOSJ. Amerikos ypatingasis igaliotinis Bulgarijai ir Rumunijai susitiko su Bulgarijos komunistų vadovybe su Dimitrovu priesakyje. Pasitarimu pobudis nežinomas.

SOCIALISTAI SUOMIJOJ PAS MIN PIRMININKA. Pas Suomijos min. pirm-ka Paasikivi atsilanke socialistų parlamento atstovų delegacija, kuri paprasė paaiskinti, kodėl suimti suomių politikai su buv. prez. Rytii priesakyje. Paasikivi paaiskino priežastis, kodėl jie suimti ir pridure, kad minėti politikai už ištumimą Suomijos i karą, tures atsakyti prieš ypatingą teisimą.

PASKIRTA NOBELIO PREMIJA 1945, Nobelio taikos premija 1945 m. paskirta buv. Amerikos užs. reik. min. Cordel Hull.. 1944 m. taikos premija paskirta Raud Kryžiui už belaisvių remimą.

BERLYNE PAMINKLAS RAUD. ARMIJAI. Berlyne. Tierhartene pastatytas ir sekma dieni atidengtas milžiniškas 25 mtr. aukščio. 90 mtr. pločio ir 80 mtr. gylio paminklas raud. armijai. Paminkla atidenge Zukovas. Pro paminkla prodefiliavo visu sąjungininkų daliniai ir saljutavo patrankos. Paminklas stovi britų Berlyno zonoje.

GRAIKIJOS BUV MIN PIRM-KAI IR UŽS REIK MINISTRAI PRITARIA VYRIAUSYBĖI. Graikijoje susirinko konferencijos buv. min. pirm-kai ir užs. reik. ministrai. Jie svarste vyriausybės pozicijas Albanijos vyriausybės pripažinimo klausimu. Konferencija pritarė vyriausybės vedamai politikai ir nutarė remti Graikijos pretenzijas i teritorines sritis, kurios turetu priklausyti Graikijai. Albanijos rezimas vadinamas totalistiniu. Graikijoje tikimasi, kad Amerikos ir Anglijos ketinimas pripažinti dabartinę Albanijos vyriausybę nepavirs tikrove.

TRUMANO, ATLEE IR KING PASITARIMAI. Vakar visi grįžomis į Vasingtoną. Po pusryčių pasitarimai prez. Trumano darbo kabinete buvo tęsiami toliau. Iki šiol jokio specialaus komunikato neisleista ir iki pabaigos konferencijos nebus išleista. Spaudos pranesimais, visi konferencijos dalyviai ikisio liniais pasitarimu rezultatais esą labai patenkinti. Specialistai rengia memorandumą, kuris bus imamas pagrindu baigiamajam komunikatui. Spaudos nuomone konferencija baigsis ketvirtadieni ar penktadieni, taigi tomis dienomis ir tenka laukti komunikato. Vakar didesne dalimi dienos Atlee renge kalbą, kuria jis sakys šiandien apie 18,30 val. bendrąme senato ir kongreso posėdy. Kalbą numatoma tęsti apie 1,5 val. Spejama, kad Atlee iš pradžių kalbės užsienio politikos klausimais, o vėliau išdestys darbo partijos vidaus politiką. Po konferencijos Atlee vyks į Kanadą, kur pirmadieni kalbės Zem. Rumuose.

ANGLU MIN APIE SANTYKIUS SU SOV S-GA. Zem. Rumuose vyriausybė buvo paklausta, kaip mano tvarkyti santykius su Sov. S-ga, esant tokiems dideliems nesutarimams vyriausybės vardu atsakė vienas ministras. Jis pareiškė, kad nesutarimų nereikia persudyti. Nesutarimu tikrai yra, bet jie nėra tokie dideli. D. Britanija numato visus kylančius nesutarimus su Sov. S-ga spresti Britanijos ir Sov. S-gos sąjungos sutarties dvasia, normaliais metodais. Del ateities valstybės vyrų susitikimo ministras pareiškė, kad anglų ir sovietų pareigūnai dirba planus ir toliau tam tikriems susitikimams.

SUIMTI LATVIAI IR LIETUVIAI SPĖKULIANTAI. Šiandien ryta Londono radijas pranešė, kad vakar vakare pravestoj akcijoj prieš spekuliantus Hamburge, suir

prijungtomis vakarinėmis sritimis.

Atlee kalba. XI. 13 Amerikoje bendrame kongreso ir senato posėdyje pasake kalbą Atlee. Jis pareiškė, kad Churchillio, Roosevelto, o taip pat ir Stalino vardais iešiesi istorijoje vienas salia kito. JAV yra pati didžiausia galybė pasaulyje, o tačiau ji niekam negraso. Milijonai žmonių gyvena taip pat, kaip ju seneliai, pragyvenimo standartas nei kiek nekyla. Visu tautu, mazu ir dideliu gerove ir geri kaimyniniai santykiai yra taikos pagrindas. Taika ir tvarka pasaulyje priklauso taip pat nuo geru ir glaudzių santykiu Amerikos su Anglija. Dienos kada buvo sakoma ir ieskoma juru, ezeru, upiu, misku ar kalvu apsaugai nuo uzpuolimo, jau praejo. Oras neturi jokiu kluciu, taigi nera jokiu apsaugos priemoniu. Musu uzdavinsys yra isaiskinti visoms tautoms, kad tolimesnis pasaulio gyvenimas yra galimas tik tvarkant asmenu ir tautu santykius, pagal krikscioniska dvasia. Toliau Atlee paminejo visas politikines, tautines, kulturines ir moralines gijas, kurias jungia JAV ir Anglija ir kviete dar prie didesnio bendradarbiaavimo visose srityse. Dar Atlee paminejo finansinius klausimus, kurie ypac svarbus Anglijai ir Amerikai. Po to Atlee perejo prie vidaus politikos. Jis isdeste visa darbo partijos vidaus programa, noredamas issklaidyti ta nepasitikejima, kuris rodomas daugelio Amerikos atstovu socialistinei darbo partijai. Kalba Amerikoje sutikta labai palankiai.

Anglijos spauda. 1) Atlee kalba Amerikoje. 2) Bevinio pareiskimas Palestinos klausimu. 1) laikrasciai raso, kad Atlee pavyko klausytojus uzkariauti ir ju demesi islaikyti iki galo kalbos. Klausytojai buve sujaudinti netik isvedziojimais bet ir kalbetoje. Kongreso ir senato nariai kalba sutiko labai siltai. Anglu spauda kalba vertina taip pat teigiamai, tik konservatoriai susilaiko arba abejoja. Daily Telegraph raso, kad Atlee didesne daly kabos skyre darbo partijos programos gynimui, bet tas buve nereikalinga, Manchester Guardian su Atlee ukiniais isvedziojimais sutinka ir raso, kad Atlee uzdavinsys buves ypac sunkus, nes daugumas amerikieciu darbieciams ne asitiki ir socializma vertina kaip raudonaji mara. Atlee turejo issklaidyti ir tas jam pavyko. Jis parode Anglijos socializmo skirtuma nuo Europos kontinento socializmo. Komunistu Daily Worker Atlee kalbos atzvilgiu laikosi labai rezervuoti. Darbieciu Daily Herald Atlee visai pritaria. Laikrastis raso, kad Atlee tu nepasmerke, kurie smerkia socializma. Didesne daly kalbos Atlee pasvente socializmo programai, uz kuria Anglijos rinkikai praeituose rinkimuose pasisake. Atlee isdeste privatinės iniciatyvos, zodzio, sažines, religijos ir kitas demokratines laisves, kurias niekur nera geriaus igyvendintos ir saugomos kaip darbieciu Anglijoje. 2) Laikrasciai raso, kad Amerikos ir Anglijos komiteto uzdavinsys isspesti Palestinos problemas ir istirti zydu klausima Europoje. Spauda sveikina Amerikos nutarimais prisideti prie siu problemu sprendimo, kurias gra tarptautines reikmes ir turi rupeti visoms valstybems. Visa spauda pritaria Bevinio isvedziojimams, tik Manchester Guardian abejoja. Laikrastis raso, kad cia pasiektas laimejimas - Amerika prisidejo prie zydu problemas issprendimo, laimejimo kaina - problemas issprendimo uzvilkinimas. Daily Mail reikalauja is Amerikos prisideti ir prie kitu problemu sprendimo, pavyzdz. Javos problemas. Daily Worker reikalauja, kad komitetas pagreitintu savo darba ir kuogreiciausiai pagerintu zydu padeti Europoje. Times raso, kad Palestinos problemas issprendimas prisides prie visu artimuju rytu problemas kompleksu issprendimo.

Pasitarimai Amerikoje. Atlee, Trumano ir King pasitarimai vakar ir siandien tesiami. Vakara buvo du pasitarimai, dalyvavo Byrnes, Halifax. Dr. Busch ir kiti. Laukiama per 48 valandas komunikato paskelbimo.

sodinti Keuppo vietoj jo sunu, nes ir tas esąs kaltas, o svarbu, kad vienas is Kruppu sedetu kaltinamųjų suole. Si Jacksono propeozicija atrodo bus priimta, bet del proceso atidejimo XII.2 angli atstovas uzprotestavo ir reikalauja proceso pradeti numatytu laiku XI.20. Hesse ginejas paprase teismo dar karta istirti jo ginamojo psichini stovi.

Anglija isileidzia žmones is Europos. Anglijos vyriausybė paskelbe, kad ji yra pasirengusi isileisti žmones is kontinento, jeigu sie turi Anglijoj giminiu, kurie sutiktu jais rupintis. Gali buti isileista: 1) žmonos ir vaikai. turintieji maziau nei 21 metus amziaus, jeigu ju vyrai ar tevai gyvena Anglijoj. 2) vyrai, kuriu žmonos gyvena Anglijoj ir kurie uzsieny negali islaikyti savo zmonu. 3) motinos, kuriu vaikai gyvena Anglijoj, 4) senesles, kuriu ~~vaikai~~ niekas negali islaikyti, isskyrus anukus, gyvenancius Anglijoj, 5) tevai ir seneliai, ta pacia salyga kaip senesles. 6) vedusieji, kuriu viena puse gyveno Anglijoj, arba kurie negali pragyventi uzsieny, o ju artimieji gimines gyvena Anglijoj ir sutinka ju islaikyti. Smulkesnes ivaziavimo salygos bus neuzilgo paskelbtos.

Vienoj isteigtas Amerikos konsulatas. Vienoj isteigtas pirmasis Amerikos konsulatas Austrijai. Jo pirmasis uzdavinyssuregistruoti visus JAV piliecius, gyvenancius Austrijoj.

Cekoslovakija pripazino Austrijos vyriausybę. Cekoslovakija pripazino Austrijos vyriausybę ir pasiule pasikeisti diplomatiniais atstovais.

Rinkimai Jugoslavijoje. Rinkimuose dalyvavo apie 85%. Galutini rezultatai dar nepaaiskejo. Ikisieliniaiis daviniais Tito liaudies frontas gavo apie 90% balsu, ~~kitur~~ Serbijoj opozicija gavo 14% balsu, kitur maziau. Londone korespondentas pranesa, kad Londone abejojama tokiu dideliu, demokratijoms neiprastu nuosimciu uz Tita. Esa, jeigu nedalyvavusius skaityti opozicijoj, tai opozicijos reiksme padidetu, o Tito sumazetu. Rinkimai buve laisviir demokratiski, bet rinkikai vistiek bijoje laisvai pasisakyti arba rinkimuose nedalyvauti. Nors taip ir yra buve, taciau sie rinkimai buve tikrai laisviausi ir demokratiskiausi is visu iki siol buvusių rinkimu, Jugoslavijoje. Anais laikais rinkimus priziuredave samdyti vyriausybės agentai, o dabar valstybes tarnautojai. Liaudies frontas susideda is visu partiju, pradedant komunistais ir baigiant nuosaikiaisais konservatoriais. Visos sios partijos yra gerai suorganizuotos ir vadovaujamos Tito. Siuose rinkimuose buve daugiausia kandidatu is komunistu. Opozicija taip pat susideda is tu partiju, tik blogai organizuotu ir be stiprios bei aiskios programos.

Teisiamas Imredy. Buves Vengrijos min. pirm. ir vengru naciu vadas Imredy vakar pradetas Budapeste teisti. Jis i vengru kare nusikalteliu sarasa itrauktas 2 nr. Jis kaltinamas provokisku veikimu Vengrijoj vokieciu laikais.

De Gaulle isrinktas vyriausybės galva. XI.13 konstitucijis parlamentas vienbalsiai, vienam susilaikius, isrinko gen. de Gaulle vyriausybės galva. De Gaulle isrinkima prieme ir pareiske, kad yra du svarbiausi uzdaviniai: 1) sudaryti biudzeta ir 2) parengti konstitucija. Be to, esa nemaziau svarbu sudaryti gera kalendoriu, t.y. paskirstyti gerai laika numatytiems darbams. Vakare de Gaulle taresi savo bute su visu partiju vadais del naujosios vyriausybės sudarymo. Naujoji vyriausybė eis pareigas 7 men. per kuriuos konstitucijis parlamentas parengs nauja konstitucija.

Su Sov. S-ga del Japonijos dar nesusitarta. Vakare Byrnes pareiske, kad del kontr. tarybės sudarymo Japonijai dar nesusitarta. Esa Sov. S-ga reikalauja sudaryti tokia pat taryba kaip Vokietijoj. JAV su tokios tarybos sudarymu niekada nesutiksiancios, nes ji nesugebes tinkamai ivykdyti Potsdamo nutarimu. Principe Amerika sutinkanti sudaryti kontroles taryba Japonijai, bet tik kitais pagrindais, kad butu garantuotas ir tikras Potsdamo nutarimu vykdymas. Sov. S-ga reikalaujanti vienbalsiskumo, t.y. visi tarybos nutarimai turi buti priimti vienbalsiai, o Amerika su tuo nesutinka, nes tai esąs stabdys ir neimanomas joks darbas.

Pastas su Sveicarija. Amerikos radijas pranesa, kad XI.20 turetu prasidet pasto susisiekimas Amerikieciu ~~zonoje~~ zonos su Sveicarija.

Dalinai panaikinta cenzura. Amerikos radijas pranesa, kad Sov. S-gos vyriausybė panaikino cenzura uzsieniu korespondentams siunciamoms zinioms is Sov. S-gos i uzieni. Pagal Newyorko Herald Tribune tai esąs milziniskos reiksmes ivykis, rodas Sov. S-gos nora eiti bendradarbiavimo ir susipratimo keliu.

Argentinoj rinkimai. Paryziaus radijas pranesa, kad 1.2 bus prezidento ir parlamento rinkimai Argentinoj.

Uzdarytas Raud. Kryzius. Paryziaus radijas pranesa, kad Zukovas uzdare Vokieciu Raud. Kryziu Sovietu zonoj.

Nauja ministerija Lenkijoje. Lenkijoje isteigta nauja ministerija naujai